

Foto: Valentijn te Plate

De zwarte honingbij, een zeldzame inheemse wilde bijensoort.

De zwarte honingbij

De VNC houdt sinds een paar jaar haar eigen honingbijen in bijenkasten op de Duivelsberg rondom het kantoren pand Huis Wylerberg. Met deze zwarte honingbij proberen we ons steentje bij te dragen aan de terugkeer en het op peil houden van dit zeldzame landbouwhuisdierenras, en tevens aan het behoud van deze soort als inheemse wilde bijensoort. Daarbij speelt ook de link met het landschap een belangrijke rol. Onlangs spraken we met Egbert Touw, bestuurslid van stichting De Duurzame Bij, over het belang van bijen en de zwarte honingbij in het bijzonder.

Een rijk landschap voor insecten:
kruidenrijke weides in bloei, en
landschapselementen vol bloesem.

Foto: Valentijn te Plate

Geschiedenis

De zwarte honingbij is de wilde soort die zich sinds de IJstijd over Europa heeft verspreid en hier ooit voorkwam vanaf de kust van Zuid-Frankrijk tot in Duitsland en Engeland en zelfs Zweden, Noorwegen en Rusland. Hij was toen dus een van onze inheemse bestuivers naast andere zoals solitaire bijen, zweefvliegen en kevers. De zwarte honingbij leefde bijvoorbeeld in holle bomen, verzamelde gedurende het jaar nectar en stuifmeel en sloeg dat op als wintervoorraad. Onbekend was de dichtheid per vierkante kilometer van deze bijensoort, maar die hing in ieder geval nauw samen met de hoeveelheid stuifmeel- en nectar-leverende begroeiing in het leefgebied.

Indertijd waren er uiteraard nog geen imkers, maar bijen werden al wel gehouden in de Oudheid in de tijd van de Germanen, Kelten en Batavieren. Nog voordat zij zelf bijen gingen houden oogstten zij al honing in bossen waar wilde bijenvolken voorkwamen. Honing werd toen geoogst als de enige zoetstof en bijenwas werd gebruikt als kaarsen. Honing werd zelfs gebruikt voor het maken van *mede*, de eerste alcoholische drank. Toen de bijen later gehouden werden gebeurde dat nog met uitgeholde boomstammen met een deksel erop: zogenaamde 'klotzbeute' of bijenklossen. Pas later werden de bijenkorven gevlochten waarin het bijenvolk gehouden werd.

VERENIGING NEDERLANDS
CULTUURLANDSCHAP

Foto: Topony, CC BY-SA 3.0, via Wikimedia

'Klotzbeute' is een benaming voor een hol stuk boomstam waarin honingbijen gehouden worden. Heden ten dage wordt het woord bijenklos ook wel gebruikt. De vroegste aanwijzingen voor het bestaan van bijenklossen zijn meer dan 5.000 jaar oud. Traditioneel hebben verticale kloskorven in Europa vaak een geveerd of gesneden gezicht.

Foto: Valentijn te Plate

De VNC houdt sinds een paar jaar haar eigen honingbijen in bijenkasten op de Duivelsberg rondom het kantorenpand Huis Wylerberg.

De geboorte van de zwarte honingbij.

Foto: Wikimedia Commons

Foto: Valentijn te Plate

De zwarte honingbij is bestand tegen de beruchte varroamijt, waardoor chemische bestrijding niet nodig is.

Andere honingbijen

Een andere bekende honingbij is de Buckfast, vernoemd naar een abdij in Zuidwest-Engeland, waar een broeder zijn leven weidde aan het telen van een bij die alle goede eigenschappen samenbrengt van allerlei soorten honingbijen uit Europa, Noord-Afrika en Azië. Deze bij is geselecteerd voor landbouwteelt omdat hij grote volken vormt, veel honing haalt en relatief zachtvaardig is en daardoor populair is bij imkers. Ook de Carnica is een door imkers veelgebruikte honingbij. In de jaren '30 van de vorige eeuw werd de toen inmiddels ook in Oostenrijk veelvoorkomende bij geïmporteerd naar Duitsland en door het Derde Rijk nota bene tot 'Reichsbiene' gebombardeerd, waardoor alle imkers en onderzoeksinstituten voortaan verplicht werden met deze bij te werken. De Carnica is vandaag de dag nog steeds gemeengoed in Europa, wederom vanwege zachtvaardigheid, grote volkenvorming en grote honingopbrengst.

Voordelen van de zwarte honingbij

Toentertijd was de zwarte honingbij in het wild inmiddels uitgestorven en werd bij toeval nog door imkers op Texel gehouden, hetgeen de basis vormt voor het overleven van deze soort in Nederland. Daarom is ook afgesproken dat geen andere bijen mogen worden geïmporteerd naar het eiland en wordt van Neeltje Jans (ook van het vasteland gescheiden door water) gebruik gemaakt als bevruchtungsstation om de soort te redden.

In tegenstelling tot – en vanwege de opkomst en populariteit van – de Buckfast en de Carnica is de zwarte honingbij zeer zeldzaam geworden. Dat heeft ten dele te maken met een grotendeels onterecht imago als minder zachtvaardig dan de andere twee. De zwarte

honingbij kent echter twee grote voordelen ten opzichte van de andere honingbijen. Zo is de zwarte honingbij een stuk beter bestand tegen de kou en kan daardoor eerder beginnen met stuifmeel verzamelen, waardoor de vroege voorjaarsbloeiërs ook worden bevrucht. Daarnaast is de zwarte honingbij bestand tegen de beruchte varroamijt, waardoor chemische bestrijding niet nodig is. De varroamijt is een parasiet die zich voortplant in het broed en de larven van bijen en in de jaren '80 vanuit Azië naar Europa is gekomen en sindsdien een enorme slachting onder bijenvolken heeft veroorzaakt.

Concurrentie

Er gaan vaak geluiden op dat honingbijen zouden concurreren met solitaire bijen, waarvan er in Nederland zo'n 350 soorten voorkomen en die immers ook honing en stuifmeel nodig hebben. De aanname dat honingbijen solitaire bijen zouden verdringen is echter gebaseerd op onderzoek dat niet met de Nederlandse situatie te vergelijken is. De studies waaruit enige verdringing blijkt hebben namelijk betrekking op totaal andere biotopen en klimaten dan hier. De solitaire bijen in Nederland leven bovendien al duizenden jaren probleemloos samen met de zwarte honingbij. Daarnaast wordt in de studies niet gekeken naar de echte problemen die alle bijen bedreigen, namelijk intensieve landbouw, verstedelijking, het verdwijnen van in-landse flora en het verruigen en overwoekeren van nestplekken. Zwarte honingbijen zijn bovendien net zo zwaar bedreigd als sommige solitaire bijen, en alleen met imkers heeft de zwarte honingbij een kans om zich tussen andere bijen staande te houden en weer te vestigen in het wild. Illustratief hiervoor is bijvoorbeeld de Duivelsberg. Daar

staat een schuurtje waar een paar decennia geleden een imker ruim vijftig bijenkasten had staan, en elders op de Wylerberg was nog een imker met zo'n vijftien kasten. Samen goed voor ruim anderhalf miljoen honingbijen. In die tijd kwam de eikenzandbij ook nog algemeen in dit gebied voor, samen met allerlei andere solitaire bijen. Enige concurrentie was toen dus geen enkel probleem, laat staan met de tien kasten die er nu staan.

Verdwijnen natuur

Dat bijen het zwaar hebben heeft eerder te maken met de teloorgang van de natuur. Ook dat is op de Duivelsberg duidelijk zichtbaar, bijvoorbeeld aan de bosanemoon. Een prachtig plantje dat hier in het voorjaar bloeit en waarvan ooit de dalen in dit reservaat met miljoenen bedekt waren en waar er nu nog maar enkele duizenden van zijn, die bovendien nog steeds op hun retour zijn. Dat heeft een onmiskenbaar effect op bestuivers. De bosanemoon is een van de vroegst bloeiende soorten, waar zwarte honingbijen dus nog vóór de solitaire bijen als eerste op af zouden komen. Door de achteruitgang verdwijnt dus een belangrijke voedselbron voor de bij.

Ook talloze andere soorten zijn inmiddels enorm achteruitgegaan of zelfs (nagenoeg) verdwenen, zoals dalkruid, maagdenpalm, muskuskruit, gele en gevlekte dovennetel, bosgeelster en goudveil, alleen al door stikstofdepositie. En dan is de Duivelsberg nota bene een natuurreservaat. Het laat zich raden hoe het dan gesteld is in ruilverkavelde polders met intensieve landbouw. Daar staat

vaak nog maar één soort gras en komen door overbemesting nauwelijks nog plantjes voor op de slootkanten (behalve brandnetels). Het is armoe troef en speelt de discussie over schaarste in de kaart. Dat ooevaars een bedreiging zouden vormen voor weidevogels of dat vossen korenwolven opeten is alleen maar een probleem omdat er zo weinig weidevogels en korenwolven zijn.

Er is ruimte voor al deze dieren en voor de zwarte honingbij, als er maar genoeg voedsel en een geschikte leefomgeving zijn. Zolang wij elkaar bestrijden op het teveel aan ooevaars, vossen, roofvogels of bijen die de natuur bedreigen, zijn wij niet bezig met het zwaar noodzakelijke herstel van die natuur, waardoor dit soort discussies direct overbodig zouden worden.

Bovendien zorgen bijen op hun beurt ook voor meer biodiversiteit. Alles wat bestoven wordt, is weer voedsel voor vogels, insecten en zoogdieren. Maar ook in een bijenvolk zelf, dus ook dat van zwarte honingbijen, leven naast bijen nog duizenden andere kleine diertjes. Spinachtigen overwinteren graag in een kast. Mieren, kevers, duizendpoten, pissebedden, wespachtigen en slakken eten graag dode honingbijen. Mieren doen zich ook tegoed aan stuifmeelballetjes en honingdruppels die worden geknoeid door de honingbijen en krabspinnen camoufleren zich op waardplanten, specifiek om bijen te vangen.

En bijen vormen ook een voedselbron voor vogels als koolmezen, wespdiëven en vliegenvangers. Dus allerlei leven waar honingbijen een steentje aan bijdragen.

Door de stikstofdepositie zijn veel vroege voorjaarsbloeiërs enorm achteruitgegaan. En daarmee dus ook een belangrijke voedselbron voor de zwarte honingbij. Links: maagdenpalm, rechts goudveil.

Foto: Valentijn te Plate

Foto: Valentijn te Plate

Foto: Valentijn te Plate

De zwarte honingbij is een stuk beter bestand tegen de kou dan andere honingbijen, en kan daardoor eerder beginnen met stuifmeel verzamelen, waardoor de vroege voorjaarsbloeiërs – zoals de bosanemoon op de foto – ook worden bevrucht.

Daarvoor moet de bij dus wel een kans krijgen, en daar probeert de VNC via het landschap aan bij te dragen.

Rijk landschap

Sinds de VNC zich met bijen is gaan bezighouden, in het bijzonder solitaire bijen en de zwarte honingbij, kijken we ook met een ander oog naar het landschap. Gelukkig bleken we al veel goed te doen voor de bij. Zo vervangen we laagstamfruit door hoogstamfruit en zorgen we voor hagen met zoveel mogelijk bloesemhoudende struiken erin.

Ook beplanten we graften en houtwallen met doornstruiken waar veel bloesem in zit en bevorderen we bijvoorbeeld gaspeldoorn en brem. Daarnaast hebben we nu voor het eerst geëxperimenteerd met stroomdalflora in graslanden. We hebben gezien dat daar heel veel bijen, ook solitaire, op afkomen.

Foto: Valentijn te Plate

Een hoogstamboomgaard, boordevol bloesem.

Foto: Valentijn te Plate

De VNC zorgt voor hagen met zoveel mogelijk bloesemhoudende struiken erin.

Foto: Valentijn te Plate

VNC directeur Jaap Dirkmaat en Egbert Touw, bestuurslid van stichting De Duurzame Bij, bekijken de bijenkasten van de VNC.

Dit artikel is een bewerking van een gesprek tussen VNC-directeur Jaap Dirkmaat en Egbert Touw, bestuurslid van stichting De Duurzame Bij.

Deze stichting zet zich in voor de ontwikkeling van varroatolerante zwarte honingbijen en coördineert de plaatsing van bijenvolken op bevruchtungsstation Neeltje Jans. De VNC heeft haar zwarte honingbijen ook afgenomen bij de stichting.

Stichting De Duurzame Bij heeft onlangs samen met imkersvereniging 't Landras een nieuwe vereniging opgericht: 't Landras, de inheemse donkere bij (Apis mellifera mellifera). Door bundeling van de krachten richt de nieuwe vereniging zich op behoud en verbetering van de zwarte honingbijenpopulatie in Nederland.

Een video van het gesprek, dit voorjaar opgenomen rondom de Duivelsberg, is binnenkort te bekijken op onze website.

Bovendien gaan we nog leembulten voor solitaire bijen aanleggen in de Maasheggen. We krijgen wel eens de vraag waarom we nu juist heggen aanplanten in 'open' landschappen en zo het uitzicht belemmeren. Maar die landschappen zijn vaak juist zo leeg en kaal omdat er alleen maar maïs en één soort gras in voorkomt, terwijl er door de komst van heggen binnen de kortste keren honderd verschillende bloeiende soorten staan. Daar komen ontzettend veel bestuivers en insecten op af, die op hun beurt weer vogels, padden, kikkers en dergelijken voorzien van voedsel.

Daarom zeggen we ook: kijk eens door de ogen van een bij, een hommelt, een winterkoning of een egel naar het landschap, dan zie je hoe erg het is. Want als er geen bloemen en dekking zijn, wat doe je daar dan nog? Bijen vergrijpen zich dan van armoe aan de maïs, die niet alleen voedselarm is (omdat er meer lucht in het stuifmeel zit dan voedingsstoffen) maar vaak ook nog bespoten met meerdere soorten gif, wat via de bijen dan weer in de nectar en in vogels terecht komt.

Als er gedurende het hele jaar iets aan voedsel te halen is, komt een bij het jaar wel door. En voor zwarte honingbijen moet minimaal één periode per jaar een overvloed zijn aan iets dat bloeit, bijvoorbeeld in de zomer een paar grote lindes waarin de wintervoorraad verzameld kan worden.

We zijn dus op de goede weg, maar het moet natuurlijk nog veel meer. Want er zijn nog zoveel landschappen die schreeuwen om behaaglijkheid.

Foto's dlt artikel: Bert Maes

Appel en peer

De vruchten van de wilde appel en peer.

Appels en peren, je mag ze niet vergelijken zegt het gezegde, maar dat gaan wij nu juist wel doen. Alleen vergelijken wij de appels met appels en de peren met peren. Want de ene appel is de andere niet en datzelfde geldt zeker ook voor peren zo blijkt. Natuurlijk, de Elstar of de Goudrenet en een handpeer of stoofpeer zijn allemaal verschillend in vorm, smaak en gebruik. Maar anders dan de supermarkt doet vermoeden zijn er niet alleen het geijkte assortiment van wat peren en appels, maar bestaan er honderden rassen en varianten van beide. Die hebben echter één ding gemeen; de gemeenschappelijke voorouder. De oerpeer en de oerappel waar ze allemaal van afstammen.

Een takje van de wilde peer, met typisch ronde kale bladeren.

De wilde appel en peer zijn als het ware de oermoeders van alle appel- en perenrassen. Zoals de wolf dat is voor hondenrassen. Maar veel overheerlijke appel- en perenrassen zijn in de vergetelheid geraakt en zullen spoedig uitsterven als er niet geweldige mensen zijn die zich over het lot van deze smaaksensatie-vruchten ontfemen, zoals dat ook gebeurt met zeldzame huisdierrassen. Helaas is de zorg om de oerbomen en -struiken in ons land een ondergeschoven kindje.

Wie kans wil maken om de oervormen van bomen en struiken te vinden moet oude kaarten bestuderen en liefst ver terug gaan in de tijd om ongeschonden stukjes groen te vinden in oude hakhoutbossen, bosrestanten, houtwallen en heggen die stammen uit de tijd dat tuincentra en boomkwekerijen nog niet bestonden. Wie daar een appel, wegendoor, eenstijlige of tweestijlige meidoorn of een wilde peer vindt kan vermoeden dat het om een raszuivere oermoeder handelt. Nu moeten oermoeders sowieso gekoesterd worden maar let wel; van alle bomen in bossen, wallen en heggen,

holle wegen en graften is slechts 3% nog oorspronkelijk genetisch van eigen bodem. Hoog tijd dus om die laatste exemplaren te vinden, te beschermen en te vermeerderen.

VNC in actie voor wilde appel en peer

De VNC is een project gestart voor behoud en beheer van de wilde appel en wilde peer in de provincie Gelderland. In dit project, mogelijk gemaakt door de provincie, werkt de VNC nauw samen met Bert Maes en René van Loon, autoriteiten op het gebied van inheemse bomen en struiken.

Wilde appels en peren zijn lichtminnende soorten die zeer zeldzaam zijn en onderdeel uitmaken van de actieve soortenbescherming van de provincie. Omdat nog niet alle wilde appels en peren in kaart zijn gebracht, is nog onduidelijk hoe slecht het met deze soorten gesteld is. Wel is bekend dat veel populaties versnipperd zijn geraakt en lijden onder te zware beschaduwning. Ook inteelt of vermenging met cultuurrassen vormen bedreigingen.

Om deze bijzondere populaties wilde appels en peren in Gelderland weer toekomstbestendig te maken, zijn meerdere acties nodig. De VNC begint dit jaar met een uitgebreide inventarisatie om in kaart te brengen wat de laatste groeiplaatsen zijn van de wilde appels en peren in Gelderland, en hoe die erbij staan. Bert Maes en René van Loon hebben al veel delen van Gelderland geïnventariseerd, maar veel ook nog niet. Tijdens dit project zullen zij enerzijds de bekende groeiplekken herijken om te bezien of de bomen er nog zijn en hoe ze erbij staan. Daarnaast zoeken zij nog niet eerder geïnventariseerde, kansrijke locaties af naar wilde appels en peren.

De wilde appel en wilde peer komen altijd voor in oude landschapselementen of oude bossen, waar autochtone bomen en struiken een substantieel deel uitmaken van de boom- en struiklaag. Op verzoek van de provincie richt de inventarisatie zich niet alleen op de wilde appel en wilde peer, maar wordt het breder getrokken naar alle zeldzame en bedreigde inheemse bomen en

Een bloeiende wilde appel (boven) en wilde peer (onder).

struiken in de provincie Gelderland. Denk bijvoorbeeld aan de fladderiep, de winterlinde, de schijnkoraalmeidoorn of de zuurbes. Het betreft daarbij het voorkomen van de wilde (autochtone) populaties, oftewel de nakomelingen van de bomen en struiken die hier al eeuwen, zo niet millennia staan.

De VNC heeft begin juni een startbijeenkomst georganiseerd om terreinbeheerders te betrekken bij het project, en van hen te horen welke vragen er leven. Zij krijgen ook de kans om met Bert Maes en René van Loon het veld in te gaan en te leren hoe je wilde appels en peren kunt herkennen. De VNC gaat ervoor zorgen dat de gegevens die verzameld worden ook worden gedeeld met de beheerders. Aan het einde van de inventarisatie worden 10-15 'topbossen' van Gelderland aangewezen: dit zijn bossen en landschapselementen die bijzonder veel wilde bomen en struiken bevatten en daarom extra aandacht en bescherming verdienen.

Als deze eerste fase van het project is afgerond, zullen we samen met de provincie het project een vervolg geven. In deze tweede fase kijken we samen met beheerders naar de praktijk: hoe kunnen bossen met wilde appels en peren het best beheerd worden? Om bestaande populaties te versterken gaat de VNC ook nieuwe wilde appels en peren aanplanten op daarvoor geschikte locaties.

Hoewel er de laatste jaren gelukkig steeds meer aandacht is voor inheemse bomen en struiken, zijn we verheugd dat de provincie Gelderland dit belangrijke onderwerp zo voortvarend met ons wil oppakken. Bovendien wil de provincie dat het niet bij een inventarisatie blijft, maar wil zij juist dat er een vervolgstap komt waarbij de opgedane kennis wordt gedeeld met terreinbeheerders, zodat we samen met hen kunnen werken aan het bestendig maken van de populaties wilde appels en peren in Gelderland.

Slanke sleutelbloemen raken door de stikstofdepositie overwoekerd door stikstofminnende bramen.

Groener

Er zijn soms van die berichten waar je blij van wordt, zo ook het bericht "Europa nu veel groener dan 100 jaar geleden."

Een ideaal bericht voor de optimisten onder ons die hoop koesteren op een groenere planeet en CO2-reductie maar ook een bewijs voor de populistten dat we ons volstrekt geen zorgen moeten maken, ook niet om het stikstofdossier. Immers planten hebben stikstof nodig en dankzij de toename van stikstof wordt de wereld dus alleen meer groener.

Ja, behalve van die zwakke plantjes die biologen zo nodig willen beschermen. U weet wel de bosbes, Lelietje van dalen, bosanemoon, maarts viooltje, bosviooltje, slanke sleutelbloem, goudveil en wat orchideeën, salomonszegel, aronskelk, hengel en dalkruid.

Een bos nabij Nijmegen. Links: in de jaren tachtig van de vorige eeuw met een tapijt van bosanemonen. Rechts: exact dezelfde plek 30 jaar later. Door stikstofdepositie is de gehele bosbodem overwoekerd door stikstofminnende bramen. De bosanemonen zijn verdwenen.

Die hebben het moeilijk door stikstof die door bossen harder wordt opgeslokt dan door weilanden of akkers van de boer. Die stikstof zorgt voor verzuring waardoor schimmels en bodemdierpjes verdwijnen uit de bosgrond en hout en blad niet of nauwelijks nog worden verteerd. Zo raken die kwetsbare plantjes verstikt of worden overwoekerd door stikstofminnende bramen en brandnetels. Maar groen is goed en volgens de Wageningen Universiteit is Europa groener dan het in 100 jaar geweest is. Ook al tonen de satellietfoto's steeds meer het bruin van verdorde weilanden als gevolg van steeds drogere zomers.

Kennelijk is het groen dat de afgelopen 100 jaar verdween onder steden, asfalt, bedrijventerreinen en kassenbouw en werd weggevreten door baggeraars, dagbouwminnen, recreatieparken en hogesnelheidslijnen goedgegemaakt door veel nieuw groen.

Bij nadere bestuderingen is Europa vooral groener geworden door meer groene weilanden die in de plaats zijn gekomen van akkers en door aanplant van productiebossen en verwildering die is ontstaan door verwaarlozing vanwege het wegtrekken van bergboeren.

Wat zich wrekt is dus de keerzijde dat een wei met één soort gras vanuit de ruimte net zo 'groen' is als een wei met duizenden soorten grassen, bloemen, vlinders, muizen en insecten. Zo ook voor een productiebos, dat natuurlijk heel iets anders is dan een eikenhakhout- of natuurlijk bos.

En het groen van de alpenweides of een prachtig terrassenlandschap in de Pyreneeën, is misschien wel veel biodiversiteitrijker dan het 'groen' van een deels uit geïmporteerde exoten bestaand woekerbos.

Maar de optimisten hebben weer een excuus om niks te veranderen of te verbeteren en de populistten kunnen hun achterban weer verder misleiden en verblinden met de simpele conclusie "Die milieugekkies! Stikstof is juist goed! Plantenleven, wat dan ook floreert door stikstof. En er is nog meer goed nieuws: ijs op de Noord- en Zuidpool smelt, dus ook daar wordt het zeer binnenkort ook groen. Het heet daar ergens niet voor niks Groenland!"

Jaap Dirkmaat
Directeur

Aanvalsplan Landschaps- elementen gepresenteerd

In maart is het Aanvalsplan Landschapselementen gepresenteerd en aangeboden aan demissionair minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Het Aanvalsplan is een op verzoek van het ministerie van LNV en de provincies gemaakte invulling van de Bossenstrategie en biedt concrete handvatten om het Nederlands landschap te versterken en verrijken met heggen, houtwallen, bomenrijen, graften en nog veel meer natuurlijke elementen.

De doelstelling uit het plan is om voor 2050 10% groenblauwe dooradering van het landschap te realiseren. Dat zal een enorme bijdrage leveren aan het behalen van de doelen voor landschap, biodiversiteit en klimaat, en zal bovendien de (streekeigen) landschappelijke identiteit versterken.

De VNC heeft meegeschreven aan het plan en daarbij samengewerkt met partners uit het nieuwe Deltaplan Biodiversiteitsherstel, zoals de Natuur- en Milieufederaties, LandschappenNL, LTO en BoerenNatuur. Veel van de principes en idealen uit ons eigen Deltaplan voor het landschap zijn verwerkt in het Aanvalsplan:

- Jaarlijks is €600 miljoen nodig voor marktconforme vergoedingen aan boeren
- Het oprichten van een landschapsfonds waarin benodigde publieke en private gelden worden samengebracht
- Het realiseren van 10% groenblauwe dooradering (ons deltaplan was zelfs 'maar' 5%)
- Het invoeren van een openruimteheffing, waardoor projectontwikkelaars voor het bouwen in de open ruimte verplicht worden een bedrag te storten in het landschapsfonds
- Regionaal maatwerk en uitvoering op streekniveau

De VNC is trots op het resultaat en ziet de implementatie van het plan en de wederopstanding van het landschap met vertrouwen tegemoet. U kunt het Aanvalsplan Landschapselementen terugvinden op onze website.

Doelstelling: realisatie van 10% groenblauwe dooradering van het landschap voor 2050.

Zomeractie

Over enkele dagen ontvangt u post over de Zomeractie. Deze staat in het teken van extra maatregelen voor bijen. Zo draagt de VNC bij aan de terugkeer en de instandhouding van de inheemse zeldzame zwarte honingbij, en leggen we leembulten voor solitaire bijen aan. Samen met bloemenranden langs heggen zorgen we voor goede omstandigheden waar al deze bijen en andere insecten van profiteren. Uw bijdrage zal ingezet worden om dit alles mogelijk te maken.

Stand van zaken heropening Landschapmuseum i.v.m. Covid-19

Vanwege de coronamaatregelen is ons Landschapmuseum vorig jaar slechts beperkt open geweest. Ook nu is het nog onduidelijk hoe de komende maanden er wat betreft restricties uit gaan zien. Houd onze website www.nederlandscultuurlandschap.nl in de gaten voor de laatste ontwikkelingen over de heropening van het Landschapmuseum.

Wij worden gesteund door

vereniging NEDERLANDS CULTUURLANDSCHAP
Landschapmuseum